

Tema nr. 13 **Dreptul răspunderii internaționale**

1. Planul temei prelegerii:

1. Noțiunea răspunderii internaționale
2. Fundamentul răspunderii internaționale
3. Angajarea răspunderii internaționale
4. Tipurile și formele răspunderii internaționale
5. Răspunderea pentru activități neinterzise de dreptul internațional
6. Răspunderea organizațiilor internaționale
7. Sancțiunile în dreptul internațional

2. Obiectivele prelegerii:

- Să identifice noțiunea răspunderii statelor
- Să definească fapta internațională ilicită și elementele ei
- Să reproducă particularitățile răspunderii organizațiilor internaționale
- Să distingă noțiunea și particularitățile sancțiunilor internaționale
- Să stabilească fundamentul răspunderii internaționale
- Să argumenteze necesitatea angajării răspunderii internaționale pentru activități legale
- Să evalueze procesul de codificare a răspunderii internaționale
- Să proiecteze angajarea răspunderii internaționale
- Să stabilească tipurile și formele răspunderii internaționale
- Să recomande activități neinterzise de dreptul internațional pentru care survine răspunderea internațională

3. Bibliografie :

1. Andronovici C. , **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. "Graphix", Iași, 1993.
2. Alland Denis, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, Ed. PUF, Paris 2000.
3. Balan Oleg, Serbenco Eduard, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, vol. 1, Chișinău 2001.
4. Balan Oleg, Burian Alexandru, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, vol. 2, Chișinău 2001.
5. Бекяшев К. А., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПУБЛИЧНОЕ ПРАВО**, Учебник, Проспект, Москва 2004.
6. Блатова Н. Т. , **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО В ДОКУМЕНТАХ**, Москва 1982.
7. Bolitineanu Alexandru, Năstase Adrian, Aurescu B., **DREPT INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN**, Ed. ALL BECK, 2-a ed. București 2000.
8. Combacau Jean, Sur Serge, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, 3-e ed., MONTCHRESTIEN, Paris 1997.
9. Carreau Dominique, **DROIT INTERNATIONAL**, 6-e ed., PEDONE, 1999.

10. Crețu Vasile, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, București 2001.
11. Diaconu Ion, **CURS DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Șansa, București 1993/1997.
12. Diaconu Ion, **TRATAT DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, 1 volum, Ed. "Lumina Lex", București 2002.
13. Dupuy Pierre-Marie, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, 4-e ed., DALLOZ, 1998.
14. Dupuy Pierre-Marie, **LES GRANDS TEXTES DE DROIT INTERNATIONAL**, 2-e ed., Paris 2000.
15. Frangi Marc, Schulz Patrick, **DROIT DES RELATIONS INTERNATIONALES**, Ed. DALLOZ, 1995.
16. Ecobescu Nicolae, Duculescu Victor, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, vol. 1, Ed. "Hyperion", București 1993.
17. Geamănu Grigore, **DREPT INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN**, Ed. didactică și pedagogică, București 1975/1981, 2 volume.
18. Herchi Ș. **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ediția a II-a, Ed. Convex, Oradea 2000.
19. Колосов И.М., Кривчикова Э.С., 3 тома, **ДЕЙСТВУЮЩЕЕ МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Москва 1997.
20. Колосов И.М., Кривчикова Э.С., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Международные отношения, Москва 2003.
21. Кузнецов В. И., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Учебник, Москва, Юристъ 2001.
22. Лукашук И.И., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Общая часть, особенная часть, Москва 1997.
23. Mazilu Dumitru, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Lumina LEX, București 2001.
24. Miga-Beșteliu Raluca, **DREPT INTERNAȚIONAL – INTRODUCERE ÎN DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. ALL, București 1997.
25. Mazilu Dumitru, **DREPTUL PĂCII. TRATAT**, Ed. All Beck, București 1999
26. Mihăilă Marian, **ELEMENTE DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC ȘI PRIVAT**, Ed. All Beck, București 2001.
27. Năstase A., Aurescu B., Jura C., **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC – SINTEZE PENTRU EXAMINE**, Ed. All Beck, București 2002.
28. Nguyen Quoc Dinh, Patrick Daillier, Alain Pellet, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, Ed. L.G.D.J., Paris 1999.
29. Niciu Marțian, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Chemarea, Iași, 2 volume 1993 /1997.
30. Niciu Marțian, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. SERVOSAT, Arad, 2001.
31. Niciu Marțian, **CULEGERE DE DOCUMENTE DE DREPT INTERNAȚIONAL**, 2 volume, Ed. Lumina LEX, 1997.
32. Панов В.П., Филимонова М.В., Шульга С.В., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО В СХЕМАХ И ТАБЛИЦАХ**, Учебное пособие, Москва 1997.
33. Панов В. П., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Москва 1997.
34. Popescu Dumitra, Năstase Andrian, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, București 1997.
35. Popescu Dumitra, Năstase Adrian, Coman F., **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Casa de editură și presă "Șansa", București 1994, revăzută și adăugită în 1997.
36. Preda-Mătășaru Aurel, **TRATAT DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Lumina LEX, București 2002.
37. Rousseau Charle, **DROIT INTERNATIONAL**, 10-e ed., DALLOZ, 1984.
38. **TRATATE INTERNAȚIONALE**, Monitorul Oficial, Vol. 1-23.
39. Ушаков Н. А., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Учебник, Юристъ, Москва 2003

Tratate internaționale:

- Carta Organizației Națiunilor Unite, 1945;
- Convenția europeană cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, 1950;
- Convenția cu privire la dreptul tratatelor, 1969;
- Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state potrivit Cartei Organizației Națiunilor Unite, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 2625 (XXV) din 1970;
- Convenția asupra responsabilității internaționale pentru daunele cauzate de obiectele lansate în spațiul extraatmosferic, 1972;
- Actul final de la Helsinki al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, 1975;
- Convenția cu privire la dreptul mării, 1982;
- Statutul Tribunalului Internațional pentru fosta Iugoslavie, 1994;
- Statutul Curții Penale Internaționale, 1998;
- Rezoluția 56/83 Adunării Generale cu privire la răspunderea statelor pentru fapte internațional-ilicite, 2001.

4. Teze (repere de conținut):

1. Noțiunea răspunderii internaționale

Instituația răspunderii s-a dezvoltat o dată cu progresul dreptului internațional, ca drept al păcii și cooperării. În dreptul internațional tradițional, răspunderea statului era considerată o răspundere de drept civil. Dacă prin actele organelor statului se producea un prejudiciu altui stat, statul vinovat avea obligația de a-l repara, prin plata unor despăgubiri în favoarea statului lezat. Statul nu răspundea pentru declansarea unui război.

Răspunderea internațională s-a consacrat ca un adevărat principiu al dreptului internațional public, conform căruia orice încălcare a unei obligații internaționale antrenează răspunderea autorului încălcării și obligația acestuia de a repara eventualul prejudiciu produs.

Încălcarea unei norme internaționale de către un stat are drept consecință stabilirea unui raport juridic între statul lezat și statul vinovat. Răspunderea internațională reprezintă o manifestare a personalității juridice a statelor, a suveranității sale. Instituația răspunderii contribuie la garantarea legalității ordinii internaționale.

Răspunderea internațională a statelor a fost reglementată de ONU pentru statele membre în noiembrie 2001, în cadrul sesiunii 53 a Comisiei de Drept Internațional. Seria de 59 articole încearcă să formuleze, în funcție de codificare și dezvoltarea progresivă, regulile de bază ale dreptului internațional privind răspunderea statelor pentru acțiunile proprii calificate ca fiind încălcări ale normelor de drept internațional. Accentul este pus pe condițiile generale care fac un stat să fie declarat responsabil pentru încălcarea unor norme de drept internațional (acesta putându-se realiza fie prin acțiuni, fie inacțiuni) și consecințele legale care rezultă. Articolele nu încearcă să definească conținutul obligațiilor internaționale ce revin statelor, obligații a căror încălcare ar da naștere responsabilității, aceasta fiind funcția normelor primare de drept internațional.

La nivel internațional poate fi angajată și răspunderea persoanelor fizice în cazul comiterii de către acestea a unor infracțiuni internaționale. În acest caz, persoana fizică răspunde în fața organelor jurisdicționale internaționale, fiind vorba de o răspundere penală individuală.

2. Fundamentul răspunderii internaționale

Conform teoriilor conturate în dreptul internațional, răspunderea internațională a unui stat sau a altui subiect de drept internațional poate să aibă la bază comiterea unui act ilicit internațional, acțiune sau inacțiune, de o anumită gravitate, ce încalca principiile și normele de drept internațional, sau a unei infracțiuni internaționale, faptă de o gravitate deosebită ce lezează nu numai interesele unui stat, ci și ale comunității internaționale în ansamblul său. Nu este nevoie de a demonstra existența unei culpe a autorului faptei ilicite (decît în mod excepțional, în cazul anumitor tratate) pentru a se angaja răspunderea internațională a acestuia.

Răspunderea internațională a statului se poate fundamenta și “pe risc”, în dreptul internațional fiind reglementată, prin tratate, răspunderea obiectivă a statelor pentru activități considerate legale (licite) din punct de vedere al dreptului internațional, dar care au produs consecințe prejudiciabile altui stat sau subiect de drept internațional.

3. Angajarea răspunderii internaționale

În dreptul internațional modern, răspunderea internațională a unui stat intervine în cazul în care, prin încălcarea de către organele sale a unei obligații internaționale erau afectate drepturile unui cetățean al altui stat, rezultînd un prejudiciu. În perioada postbelică, în cadrul activității de codificare, Comisia de Drept Internațional a O.N.U. a largit domeniul răspunderii internaționale a statelor care urmează să răspundă pentru orice acte de încălcare a unei obligații internaționale.

Din lucrările de codificare ale Comisiei rezultă că răspunderea subiectelor de drept internațional se poate angaja în două direcții:

- a. pentru acte sau fapte ilicite din punct de vedere al dreptului internațional;
- b. pentru consecințe pagubitoare rezultate din activități licite conform dreptului internațional.

Elementele răspunderii internaționale ale statului pentru fapte ilicite

Acestea sunt:

- conduita ilicită;
- imputabilitatea conduitei ilicite unui subiect al dreptului internațional public;
- producerea unui prejudiciu.

Aceste elemente trebuie să fie ontrunite cumulativ pentru a se putea angaja răspunderea internațională a subiectului de drept internațional.

3.1. Conduita ilicită

Încălcarea unei obligații internaționale, aflată în vigoare, indiferent care este sursa acestei obligații – tratat, cutumă sau alt izvor de drept internațional – constituie un fapt internațional ilicit. Faptul internațional ilicit poate să conste într-o acțiune sau omisiune a subiectului de drept prin care se încălca o obligație internațională.

Faptele ilicite pot fi clasificate, în funcție de nivelul lor de gravitate - apreciat față de importanța normei internaționale care se încălca - în crime și delikte internaționale.

a) Crima internationala este definita in dreptul international ca un fapt international ilicit care rezulta dintr-o incalcare de catre un stat a unei obligatii internationale opozabila tuturor, care se refera la o valoare esentiala pentru ocrotirea intereselor comunitatii internationale, cum ar fi:

- mentinerea pacii si a securitatii internationale si interzicerea agresiunii;
- salvagardarea dreptului popoarelor la autodeterminare;
- interzicerea sclaviei si a genocidului;
- protejarea mediului inconjurator;
- normele dreptului umanitar (in care sunt definite crimele de razboi, crimele impotriva pacii si umanitatii).

b) Delictul international este definit prin metoda excluderii si consta in orice fapt ilicit care nu constituie o crima internationala, avand o mai mica gravitate.

In cazul comiterii unei crime internationale oricare dintre subiectele dreptului international este ondreptatit sa actioneze, in sensul tragerii la raspundere a statului care a incalcat norma internationala imperativa, spre deosebire de delict, care confera doar statului victima un asemenea drept de actiune.

Exista imprejurari care exclud caracterul ilicit al unui fapt international:

a) Consimtamantul statului, daca este exprimat in mod expres si anterior comiterii faptei si numai daca nu a fost incalcat o norma imperativa de drept international.

b) Masurile - chiar ilicite - luate de un stat ca raspuns la fapta ilicita a altui stat. Se are in vedere aplicarea de represalii sau alte contramasuri de constrangere care nu se bazeaza pe forta sau pe amenintarea cu forta.

c) Forta majora - cu conditia sa fie irezistibila sau imprevizibila (in afara controlului statului) si statul sa nu fi contribuit la producerea evenimentului.

d) Starea de primejdie, constand in situatia in care, datorita unor fenomene naturale, anumite persoane sau bunuri se afla in primejdie deosebita, iar pentru salvarea lor este necesara savarsirea unor fapte internationale ilicite (patrunderea si stationarea unor nave militare in marea teritoriala sau in porturile unui stat strain, fara autorizatia acestuia). Pentru invocarea starii de primejdie ca temei al exonerarii de raspundere internationala a unui stat se cer ondeplinite urmatoarele conditii: autorul faptei sa nu fi avut alta alternativa, iar aceasta sa fie preferabila in raport cu pericolul extrem care se urmareste a fi onlaturat; autorul faptei sa nu fi contribuit prin acte proprii la producerea starii de primejdie.

e) Starea de necesitate, constand in situatia deosebita in care se afla un stat, in ceea ce priveste salvarea intereselor sale fundamentale (existenta sau functionarea statului, apararea mediului inconjurator), amenintate de un pericol grav si iminent. Conditiiile in care poate sa fie invocata: norma incalcată sa nu aiba caracter imperativ, sa nu fie puse in pericol interesele esentiale ale altui stat, invocarea starii de necesitate sa nu fi fost exclusa in mod expres printr-un tratat oncheiat intre statele implicate.

f) Legitima aparare, presupunand dreptul unui stat, impotriva caruia a avut loc un atac efectiv din partea altui stat, de a raspunde agresiunii cu fortele sale armate.

3.2. Imputabilitatea conduitei ilicite unui subiect al dreptului international public

S-a considerat ca actele autoritatilor publice reprezinta actele statului. Actele autoritatilor sunt comise de fapt de catre persoanele fizice care actioneaza in calitate lor oficiala, acestea angajand raspunderea statului chiar daca si-au depasit competentele conferite de functia pe care o exercita. Statele raspund pentru actele organelor lor legislative, ale administratiei centrale sau locale si ale organelor judecatoresti, daca prin acestea se incalca o obligatie internationala a sa, si chiar pentru acte ale particularilor, in anumite conditii.

a) Organul legislativ poate sa antreneze raspunderea statului, fie prin actiune, atunci cand se adopta legi care contravin obligatiilor internationale ale statului, fie prin omisiune, atunci cand nu adopta acte normative impuse de o norma de drept international, nu modifica sau nu abroga o norma interna contrara unor angajamente internationale asumate de stat.

b) Organele executivului pot sa angajeze raspunderea statului prin omisiuni sau acte de aplicare a dreptului de natura sa incalce obligatii internationale ale statului (de exemplu: arestari sau expulzari abuzive ale strainilor).

c) Organele judecatoresti pot, la randul lor, sa implice raspunderea statului pe plan international in cazul in care hotararile pronuntate de o instanta de judecata contravin unei norme de drept international, sau procedurile de judecata, avand ca parte un cetatean strain sau o durata excesiva etc.

d) Statul raspunde si pentru acte ale persoanelor particulare, daca a omis sa ia masurile necesare pentru tragerea la raspundere si pedepsirea celor vinovati de comiterea unor fapte de natura sa afecteze valori protejate prin conventii internationale sau drepturile unor cetateni straini.

3.3. Prejudiciul

Producerea unui prejudiciu este un alt element al raspunderii internationale a unui stat. Pentru a fi luat in considerare, trebuie sa fie indeplinite anumite conditii:

- a. sa existe un raport de cauzalitate intre conduita ilicita si prejudiciul rezultat; statul lezat este tinut sa o dovedeasca;
- b. prejudiciul trebuie sa fie individualizat, adica sa afecteze un subiect al dreptului international; in cazul comiterii unei crime internationale se considera ca sunt lezate interesele tuturor statelor comunitatii internationale.

Tipuri de prejudicii:

a) Prejudiciul material si prejudiciul moral ; primul se produce daca este afectat patrimoniul statului victima sau al cetatenilor sai iar cel de-al doilea daca sunt afectate valori nepatrimoniale ale statului, cum ar fi suveranitatea sau onoarea statului.

b) Prejudiciul direct si prejudiciul mediat. Atunci cand prin incalcarea unei norme internationale se produce un prejudiciu care afecteaza statul ca subiect de drept sau organele sale, prejudiciul este direct. Daca sunt afectate drepturile cetatenilor unui stat ca persoane particulare, sau ale unor persoane juridice avand nationalitatea statului respectiv, prejudiciul este mediat, intrucat aceste persoane neavand calitatea de subiecte de drept international nu pot actiona in plan international decat prin intermediul statului si daca acesta le acorda protectie diplomatica. Statul protector, prin asumarea unei plangeri individuale a unui cetatean al sau, valorifica pe plan international un drept propriu, in raport direct cu statul pus in cauza.

Statul poate interveni în interesul unor subiecți de drept intern, acordând protecția diplomatică doar în anumite condiții, care trebuie îndeplinite cumulativ:

- a) statul trebuie să dovedească faptul că acțiunile sau omisiunile celui alt stat, care au prejudiciat interesele cetățenilor săi, reprezintă o încălcare a unei norme de drept internațional;
- b) persoanele particulare trebuie să facă dovada că au epuizat căile de recurs interne disponibile, împotriva statului cărui se pretinde repararea prejudiciului;
- c) statul protector trebuie să verifice dacă prejudiciul pretins de persoanele particulare nu s-a produs ca urmare a propriei sale conduite ilicite, prin raport cu dreptul intern al statului a cărui răspundere se invocă.

Chiar dacă toate aceste condiții ar fi îndeplinite acordarea protecției diplomatice rămâne un drept discreționar al statului, neavând caracterul de obligație internă sau internațională.

Forme de reparare a prejudiciului:

- a) Repararea în natură a prejudiciului (*restitutio in integrum*) vizează restabilirea - dacă este posibil - a situației anterioare producerii prejudiciului. Se poate realiza dacă e vorba de prejudicii materiale care nu au avut un efect ireversibil.
- b) Repararea prin echivalent (*despagubirile*) este forma cea mai des utilizată de reparare a prejudiciilor atât materiale cât și morale. O condiție pentru a putea opera este individualizarea și evaluarea prealabilă a prejudiciului, precum și dovedirea cuantumului pretins. De regulă, despagubirile trebuie să acopere atât pierderea efectiv suferită (*damnum emergens*) cât și câștigul nerealizat (*lucrum cessans*).
- c) Satisfacția este forma specifică de reparare a prejudiciilor morale și constă în prezentarea de regrete și scuze oficiale, sau în simpla constatare, în cuprinsul unei hotărâri a unei instanțe internaționale, arbitrale sau judecătorești, a unei încălcări a normei internaționale.

4. Tipurile și formele răspunderii internaționale

...

5. Răspunderea pentru activități neinterzise de dreptul internațional

Din anul 1978, Comisia de Drept Internațional a O.N.U. manifestă o preocupare constantă pentru stabilirea regimului juridic al răspunderii internaționale a statelor, întemeiată "pe risc". Această formă de răspundere are un caracter obiectiv, fiind suficientă constatarea producerii unui prejudiciu, chiar în absența încălcării unei norme de drept internațional.

Dreptul internațional actual reglementează pe cale convențională răspunderea internațională bazată pe risc, în principal în trei domenii:

- a) în domeniul nuclear, convențiile internaționale prevăd existența unei răspunderi obiective pentru exploatarea instalațiilor nucleare (Convenția de la Paris din 1960, Convenția de la Viena din 1963 etc);
- b) în domeniul maritim, în special în cazul poluării marilor cu hidrocarburi; convențiile internaționale prevăd o răspundere obiectivă a proprietarilor de nave care transportă hidrocarburi

sau a celor care exploateaza instalatii de foraj marin. (Conventia asupra dreptului marii din 1982 etc);

c) on cazul activitatii spatiale a statelor sau organizatiilor internationale (Tratatul privind spatiul cosmic din 1967, Conventia asupra raspunderii internationale pentru pentru daune provocate de obiecte spatiale din 1972).

Conform regulilor conturate on dreptul international, sarcina repararii daunelor (daca au o valoare substantiala) on aceste cazuri nu revine integral statului care le-a produs, ci aceasta se va stabili pe baza negocierilor purtate cu statul victima. Totodata, se impune cooperarea statelor on sensul reducerii riscurilor producerii unor accidente din activitati de acest gen.

6. Răspunderea organizațiilor internaționale

Răspunderea internațională a organizațiilor internaționale apare din încălcarea de către ele a obligațiilor internaționale, ce decurg din tratate și alte izvoare de drept internațional. Chestiunea cu privire la răspunderea organizațiilor internaționale și-a găsit reflectare în câteva tratate internaționale. De exemplu în tratatul spațial din 1967, Convenția cu privire la răspunderea internațională pentru daunele cauzate de obiectele cosmice 1972. aici referim de asemenea și convențiile ce prevăd răspunderea pentru daunele nucleare în situațiile în care organizațiile internaționale sînt operatorii instalațiilor nucleare sau navelor atomice.

Organizațiile internaționale vor purta răspunderea internațională pentru nerespectarea obligațiilor statutare sau a altor obligații de către organele sale și funcționarii internaționali, pentru cauzarea prejudiciului prin acțiunile sale statelor, altor organizații internaționale și persoanelor fizice.

În situația răspunderii materiale ale organizațiilor, este necesar de a porni de la considerentul că mijloacele financiare ale organizației sînt create de cotizațiile statelor membre. În practică se constată tendința de combinare a răspunderii materiale a organizației internaționale și a statelor. Sînt posibile două soluții: 1) stabilirea răspunderii solidară a organizației și a statelor membre; 2) stabilirea răspunderii a însăși organizației. În primul caz, pretențiile cu privire la răspundere pot fi prezentate atît statelor-membre cît și organizației. În al doilea caz, pretențiile sînt adresate doar organizației, care singură decide chestiunea repartizării răspunderii între membrii săi. În convenția cu privire la răspunderea internațională pentru daunele cauzate de obiectele cosmice, a fost stabilită răspunderea solidară, dar cu respectarea anumitor condiții: a) orice pretenție cu privire la compensarea prejudiciului va fi prezentată în primul rînd organizației internaționale, care a realizat lansarea obiectului; b) dacă organizația timp de 6 luni nu a compensat prejudiciul cauzat, statul reclamant poate pune întrebarea despre răspunderea statelor-membre a organizației.

Organizația internațională poate purta răspundere de asemenea și în dreptul intern al statelor. În acest caz răspunderea organizației internaționale depinde de recunoașterea capacității ei juridice pe teritoriul statului în baza actului constitutiv sau acordului cu statul despre sediul sau reprezentanța sa.

7. Sancțiunile în dreptul internațional...

Proiect didactic al seminarului

1. Date generale:

- z USM, Facultatea de Drept, Catedra Drept Internațional și Drept al Relațiilor Economice Externe;
- z Anul II Ciclul I.;
- z Lector: *DORUL Olga*, dr., conf.univ.
- z Disciplina: Dreptul internațional public;
- z Tema: Dreptul răspunderii internaționale;
- z Durata – 2 ore academice;
- z Tipul seminarului: seminar de dezvoltare a conținutului prelegerii

2. Obiectivele operaționale:

- Să identifice noțiunea răspunderii statelor (5 min.)
- Să definească fapta internațională ilicită și elementele ei (10 min.)
- Să reproducă particularitățile răspunderii organizațiilor internațional (5 min.)
- Să distingă noțiunea și particularitățile sancțiunilor internațional (10 min.)
- Să stabilească fundamentul răspunderii internațional (10 min.)
- Să argumenteze necesitatea angajării răspunderii internaționale pentru activități legale (10 min.)
- Să evalueze procesul de codificare a răspunderii internaționale (5 min.)
- Să proiecteze angajarea răspunderii internaționale (10 min.)
- Să stabilească tipurile și formele răspunderii internaționale (10 min.)
- Să recomande activități neinterzise de dreptul internațional pentru care survine răspunderea internațională (5 min.)

3. Obiective formativ-educative:

Să mobilizeze potențialul inventiv, creativ al studenților, să fie create premisele pentru apariția aptitudinilor profesionale.

4. Strategii didactice:

a) Mijloacele didactice:

-Demonstrarea schemelor: Răspunderea în Dreptul internațional public.;

Metode didactice:

- seminar.+ metode interactive: dezbateri, tehnica clustering.

b) Modul de lucru cu studenții: în grup, frontal

c) Bibliografie:

Tratate internaționale:

- Carta Organizației Națiunilor Unite, 1945;
- Convenția europeană cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, 1950;
- Convenția cu privire la dreptul tratatelor, 1969;
- Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state potrivit Cartei Organizației Națiunilor Unite, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 2625 (XXV) din 1970;
- Convenția asupra responsabilității internaționale pentru daunele cauzate de obiectele lansate în spațiul extraatmosferic, 1972;
- Actul final de la Helsinki al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, 1975;
- Convenția cu privire la dreptul mării, 1982;
- Statutul Tribunalului Internațional pentru fosta Iugoslavie, 1994;
- Statutul Curții Penale Internaționale, 1998;
- Rezoluția 56/83 Adunării Generale cu privire la răspunderea statelor pentru fapte internațional-ilicite, 2001.

Manuale, monografii, studii etc.:

1. Burian Al., Balan O., Sârcu D., Suceveanu N., Osmochescu N., Arhiliuc V., V. Gamurari, O. Dorul. DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC. Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Chișinău 2012.
2. Bolitineanu Al., Năstase A., Aurescu B. DREPT INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN. Ed. ALL BECK, 2-a ed. București 2000.
3. Diaconu I. TRATAT DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC. 1 volum, Ed. "Lumina Lex", București 2002.
4. Geamănu Gr. DREPT INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN. Ed. didactică și pedagogică, București 1975/1981, 2 volume.
5. Колосов И.М., Кривчикова Э.С. МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО. Международные отношения, Москва 2003.

6. Mazilu D. DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC. Ed. Lumina LEX, București 2001.
7. Miga-Besteliu R. DREPT INTERNAȚIONAL – INTRODUCERE ÎN DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC. Ed. ALL, București 1997.
8. Năstase A., Aurescu B., Jura C. DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC – SINTEZE PENTRU EXAMINE. Ed. All Beck, București 2002.
9. Niciu M. DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC. Ed. SERVOSAT, Arad, 2001.
10. Niciu M. CULEGERE DE DOCUMENTE DE DREPT INTERNAȚIONAL. 2 volume, Ed. Lumina LEX, 1997.
11. Osmochescu N., Dorul O. DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC. Note de curs (în scheme). CEP USM 2012.